

Juuso Tura

PÄÄTÖKSENTEKOPUU KEKSINNÖN SUOJAAMISEEN

Opinnäytetyö

Liiketalous, julkishallinto ja juridiikka

Kesäkuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Juuso Tura	Tradenomi	Huhtikuu 2015
Opinnäytetyön nimi		40 sivua
Päätöksentekopuu keksinnön suojaamiseen		1 liitesivua
Toimeksiantaja		
Juhani Talvela		
Ohjaaja		
Päivi Ollila, Lehtori		
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön aiheena ovat keksinnön suojakeinot. Työn tarkoituksena oli luoda päätöksentekopuumallinen ohje keksinnön suojaamiseen. Ohjetta, joka tässä työssä tehtiin, on tarkoitus laajentaa ja hyödyntää myöhemmin. Tehtävänä oli selvittää, mitä suojakeinoja keksinnölle on olemassa ja millaisia suojakeinoja voidaan käyttää näiden ohella keksinnön kaupallisen arvon turvaamiseksi.</p>		
<p>Työn tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja aihetta lähestyttiin kirjoituspöytä tutkimuksen keinoin. Tutkimuksen aineistona käytettiin oppaita, oikeuskirjallisuutta, asiantuntija-aineistoa ja asiaankuuluvien virastojen julkaisuja. Tutkimusaineistosta eroteltiin erityisesti päätökseen suorasti vaikuttavat tekijät, suojakeinojen verrattavissa olevat ominaisuudet, sekä vaadittavat toimenpiteet ja näiden aikarajat.</p>		
<p>Työn tuloksena syntyi viisi prezi-esitystä käsitellyistä aiheista: keksintö, työsuhde ja korkeakoulukeksinnöt, patentin ja hyödyllisyysmallin vertailu, sekä muut suojakeinot. Nämä esitykset koottiin yhteiseen sisällysluetteloon hyperlinkein, mahdollistaen helpon käytettävyyden ja muokattavuuden. Ohje on tiivis, ja siinä on vielä laajalti täydennysvaraa, mutta se toimii tiiviinä ohjeistuksena, josta käy ilmi suojaamisprosessin pääkohdat.</p>		
Asiasanat		
<p>keksintö, patentti, hyödyllisyysmalli, mallisuoja, toiminimi, tekijänoikeus, lähioikeus, tavaramerkki, brändi</p>		

Author Juuso Tura	Degree Bachelor of Business Administration	Time April 2015
Thesis title Decision-making tree for protecting innovation		40 pages 1 pages of appendices
Commissioned by Juhani Talvela		
Supervisor Ollila Päivi, Senior Lecturer		
Abstract <p>Subjects of this thesis were ways to protect one's inventions. The Goal was to make a decision-making tree or similar guide to protect one's invention. Guides that were made are ment to be expanded in the future. The purpose was to find out what kind of safeguards there are for invention and what kinds of safeguards can be used to protect invention's business value.</p> <p>Method of this thesis was qualitative research method and subject was approached with ways of "writing desk research". As a material for the research guide books, law literature, professional material and material of relevant expert agencies for each topic were used. To reach the goal direct decision-makers, comparable features of each safeguard as well as required actions and their timelimits were pointed out from the source material.</p> <p>As a result of this research five prezi presentation about each treated topic were made: Invention, employment and academy inventions, comparison of patent and utility model and other safeguards. These presentations were combined into content presentation with hyperlinks to enable easy usability and modifiability. The guide is compact and it has a lot of space for supplement but as it is now it works as a compact guide that shows main points of safeguarding process for invention.</p>		
Keywords innovation, patent, utility model, trade dress, trade name, copyright, trademark, brand		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Tutkimuksen kuvaus	Error! Bookmark not defined.
2	PÄÄTÖKSENTEKOPUU	8
3	KEKSINTÖ	8
3.1	Keksinnön luokittelu olemuksen mukaan	9
3.2	Keksinnön luokittelu syntyvän mukaan	9
3.3	Työsuhdekeksinnöt	10
3.4	Korkeakoulukeksinnöt	12
4	PATENTTI	13
5	HYÖDYLLISYYSMALLI	15
6	PATENTIN JA HYÖDYLLISYYSMALLIN VERTAILU	17
7	MUUT SUOJAKEINOT	19
7.1	Mallisuoja	19
7.2	Tekijänoikeus	19
7.3	Lähioikeudet.....	20
7.4	Toiminimi.....	20
7.5	Tavaramerkki.....	20
7.6	Salaaminen.....	21
7.7	Brändi	23
8	ASIAMIES AVUKSI HAKEMISEEN	23
8.1	Autorisoidut teollisoikeusasiamiehet	24
8.2	Eurooppapatenttiasiamiehet.....	25
8.3	Patenttiasiamiehet eri tilanteissa	25
8.4	Tavaramerkkiasiamiehet eri tilanteissa	26
8.5	Mallioikeusasiamiehet eri tilanteissa	27
9	TYÖN TOTEUTUS	28
9.1	Lähteiden kerääminen.....	28
9.2	Tietojen käsittely.....	28
9.3	Ohjeen muodostaminen.....	31

9.4 Prezi.....	33
10 JOHTOPÄÄTELMÄT	35
11 LÄHTEET	36
12 LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Toimeksiantajani on Juhani Talvela, joka toimii painoalapäällikkönä International Business in Kymenlaakso-hankkeelle. Hankkeen tarkoitus on parantaa suomalaisten pk-yritysten kansainvälistymistä ja siihen tarvittavaa osaamista (KYAMK, International Business in Kymenlaakso). Talvela toimi ensisijaisena ohjaajani työn edetessä, ja hänen kanssaan tulen pohtimaan työn sisältöä ja rakennetta.

Työni käsittelee keksinnön ja sen ympärille muodostuvan liiketoiminnan suojaamiseen liittyviä kysymyksiä startup-yrityksen näkökulmasta. Tästä saadusta informaatiosta loin sähköisen päätöksentekopuumallisen ohjeen immateriaalisen omaisuuden suojaamisen eri vaiheisiin. Ohjeen oli alun alkaen tarkoitus käsitellä vain keksinnön suojaamista, mutta se laajeni myöhemmin vielä käsittämään tämän ympärille muodostuvan kaupallisen arvon suojaamista. Ohjeella tulisi pystyä ohjaamaan keksinnön luonut yritys suojaamaan keksintönsä sille sopivalla tavalla. Päätöksentekopuu on pohja, jota saatetaan myöhemmin laajentaa ja parantaa. Työn tarkoituksena ei siis ollut mennä erityisen syväälle suojakeinojen ominaisuuksiin eri aloilla tai erityistilanteissa. Merkittävät poikkeukset olen kuitenkin pyrkinyt mainitsemaan, vaikken niihin perehtynytään tarkemmin. Lisäksi yksittäiselle ihmiselle mahdollisesti muodostuvia ongelmia en käynyt läpi, sillä työni käsittelee nimenomaan yrityksen keksintöjä ja liiketoimintaa.

Opinnäytetyöni on yhdistelmä prosessuaalista, eli toiminnallista, sekä kvalitatiivista, eli laadullista opinnäytetyötä. Konkreettisen luomuksen, produktin, tekeminen, eli työni tapauksessa ohjeen tekeminen, tekee opinnäytteestäni toiminnallisen, eli prosessuaalisen, tai produktiivisen (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Opinnäytteeni on kuitenkin hyvin pitkälti kirjoituspöytä tutkimusmallinen kvalitatiivinen tutkimus, koska aiheestani on olemassa valmista tietoa, jota tutkimalla ja vertaamalla pääsin haluttuun lopputulokseen (Kananen 2014, 18–19). Teen kerätyn aineiston pohjalta ohjetta sekä raporttia lähes samanaikaisesti, ja tämä viittaa taas toiminnalliseen opinnäytetyöhön (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65).

Laadullisen työn aineisto on yksinkertaisimmillaan tekstiä (Eskola & Suoranta 2014, 15). Pelkästään tekstimateriaalin kerääminen ja sen analysoiminen on laadullista tutkimusta, jota kutsutaan kirjoituspöytä tutkimukseksi.

Kirjoituspöytä tutkimus käyttää valmista tekstiä ja olemassa olevaa aineistoa, eli sekundääristä aineistoa. Sekundäärinen aineisto ei tule suoraan tutkimuskohteelta, kuten haastattelut, vaan toissijaisista lähteistä, kuten kirjat, verkkolähteet. Eli tutkimuksen aineistona käytetään jonkun muun aikaisemmin tekemää tutkimusta, dokumenttia tai selontekoa aiheesta. (Eskola & Suoranta 2014, 117.) Tutkimusmateriaalia voi olla hyvin paljon, erityisesti silloin kun käytetään verkkolähteitä. Tällöin aineistoa täytyy osata tiivistää erottamalla tutkimuskysymyksiensä kannalta olennaiset asiat ja tutkimuksen kannalta luotettavat lähteet. (Kananen 2014, 69–70.) Työni tapauksessa tämä tarkoittaa lähinnä asiantuntijalähteitä ja lakitekstejä.

Toteutin tutkimuksen muuttamalla tutkimusongelmat tutkimuskysymyksiksi. Esimerkiksi keksinnön suojaamisen muutin muotoon “miten suojaan keksinnön?” ja “millaisia suojakeinoja on olemassa?”. Kysymyksiin on helpompi vastata kuin ongelmaan. Tämän jälkeen keräsin mahdollisimman paljon tietoa aiheesta. Laadullisessa työssä tieto kerätään mm. haastattelemalla, kyselemällä, havainnoimalla ja lukemalla dokumentteja. Näistä keinoista hyödynsin aiheeseen liittyvän kirjallisen ja sähköisen aineiston lukemista. Lopuksi analysoin kerätyn tiedon ja sain vastaukset tutkimuskysymyksiin. (Kananen 2014, 27.)

Tehtäväni oli luoda päätöksentekopuun mallinen opas start up -yrityksille keksinnön suojaamiseen. Päästäkseni tähän tulokseen tuli minun kartoittaa mahdollisimman tarkkaan keksinnölle mahdolliset suojakeinot ja niihin liittyvä valintaprosessi. Lisäksi minun täytyi ottaa huomioon aloittava yritystoiminta näitä tietoja käsitellessäni. Lopulta minun tuli koota tieto yhteen oppaaksi. Opasta tullaan hyödyntämään ja täydentämään myöhemmin minun työpanokseni jälkeen, ja minä toimin vain sen alulle saattajana.

Miksi ohjeelle nähdään tarvetta? Olettaman mukaan moni yritys ei tiedä tarkkaan, mitä keinoja sillä on suojata keksintönsä, miten suojakeinot vaikuttavat keksinnön kaupallistamiseen tai mitä ongelmia saattaa ilmetä suojausprosessin aikana. Moni aloittava yritys, jolla on olemassa idea tai keksintö, lähtee hakemaan patenttia, vaikka jokin muu suojakeino voisi

soveltua sille paremmin. Tähän voi olla syynä keksinnön suojaamisohjeen puuttuminen. Ohjeita ja neuvoja voi löytää helposti. On myös melko helppo löytää tietoa suojakeinojen eroista, mutta yhtenäistä ja perusteellista ohjetta keksinnön suojaamisen koko prosessiin ei ilmeisesti ole olemassa. Tämän takia yksi ohje, joka vastaa mahdollisimman tarkkaan kysymyksiin, joita yritykselle muodostuu, olisi hyvä olla olemassa.

2 PÄÄTÖKSENTEKOPUU

Päätöksentekopuu on malli, joka johdattaa käyttäjänsä kysymyksestä vastaukseen vaihtoehtojen kautta. Puu lähtee liikenteeseen pääkysymyksestä, eli siitä, mitä ensisijaisesti halutaan tietää. Pääkysymyksen tässä työssä on, kuinka keksintö kannattaa suojata. Tarkastelen ensin sitä, mikä on keksintö, ja vasta tämän jälkeen käsittelen keksinnön suojaamista. Pääkysymyksen jälkeen puu etenee lisäkysymyksiin ja vastauksiin. Vastaukset voivat muodostaa lisää kysymyksiä, mutta useiden kysymysten jälkeen olisi tarkoitus saavuttaa tarpeeksi luotettava vastaus, jotta keksinnölle voidaan valita oikea suojakeino. (Mindtools, Decision trees.)

Päätöksentekopuu on hyvä ongelmanratkaisumalli, koska se käy läpi kaikki tai ainakin suurimman osan esiintyvistä vaihtoehtoista ja kertoo, kuinka päätökset vaikuttavat tilanteeseen tai mitä hyötyä ja haittaa niistä on. Lopullinen puu auttaa valitsemaan oikean vaihtoehdon tai saavuttamaan todennäköisesti parhaimman tilanteen. Päätöksentekopuu ei kuitenkaan ole ainoa keino, jota voidaan käyttää ongelman ratkaisemiseen, mutta se on hyvä työkalu. (Mindtools, Decision trees.)

3 KEKSINTÖ

Keksintö on ratkaisu olemassa olevaan ongelmaan (Haavisto 1990, 16). Ratkaisu voi olla esine, laite tai menetelmä (suomisanakirja.fi, keksintö). Keksintö on oltava toistettavissa ja teollisesti hyödynnettävissä (Haarmann & Mansala 2012, 66). Taiteelliset tuotokset eivät ole keksintöjä. Keksinnöt luokitellaan eri tavoin. Keksintö voidaan luokitella aineelliseksi tai aineettomaksi keksinnöksi sen olemuksen mukaan tai se voidaan luokitella syntytapansa mukaan esimerkiksi spin off -keksinnöksi tai yhdistelmäkeksinnöksi (Haavisto 1990, 17–18).

3.1 Keksinnön luokittelu olemuksen mukaan

Aineellinen keksintö voi olla esimerkiksi laite, komponentti tai mikä tahansa muu esine, joka ratkaisee ongelman. Osittain tai kokonaan automaattisesti toimivaa mekaanista esinettä kutsutaan laitteeksi (suomisanakirja.fi, laite). Komponentti puolestaan on osa jotain kokonaisuutta, mutta ei välttämättä ole käytettävissä yksinään (suomisanakirja.fi, komponentti). Muita aineellisia keksintöjä ovat esimerkiksi suksisauva ja henkari. Nämä toimivat manuaalisesti tai passiivisesti eivätkä kuulu laitteisiin tai komponentteihin.

Aineettomat keksinnöt ovat menettelytapoja tai niiden sarjoja eli menetelmiä. Aineeton keksintö voi olla esimerkiksi palvelu, tekniikka tai prosessi. Palvelu on asiakkaalle tuotettua aineetonta hyötyä, jonka tuotantoon asiakas osallistuu samalla kun hän kuluttaa tuotetta. Asiakkaalle siis tehdään tai asiakkaan kanssa tehdään jotakin, josta asiakkaalle on hyötyä (suomisanakirja.fi, palvelu).

Tekniikka puolestaan on luonnontieteiden soveltamista. Tekniikassa koneet ja laitteet ovat usein läsnä, mutta keksintö on se tapa, jolla tieteitä hyödynnetään, ei niinkään laite, millä näin tehdään. (suomisanakirja.fi, tekniikka.)

Prosessi on toimintojen sarja, jolla pyritään lopputulokseen. Se on etenemistä, ja sillä on alku ja loppu. Prosessi voi koostua esimerkiksi tekniikasta ja palveluista. (suomisanakirja.fi, prosessi.)

3.2 Keksinnön luokittelu syntyvän mukaan

Keksintöjä syntyy monissa eri tilanteissa ja monin eri tavoin. Pääsääntöisesti keksinnöt voidaan kuitenkin jakaa syntytapansa mukaan neljään pääryhmään, jotka ovat parannus aikaisempaan keksintöön, spin off -keksintö, yhdistelmäkeksintö ja täysin uusi keksintö. (Haavisto 1990, 17–18.)

Parannus aikaisempaan keksintöön on nimensä mukaisesti parannus siihen, mitä aikaisemmin on käytetty tietyn ongelman ratkaisemiseen. Tällainen ratkaisu voi olla muunneltu versio vanhasta tai uusi paljolti vahasta poikkeava ratkaisu, joka ratkaisee ongelman paremmin kuin aikaisempi keksintö. Syy siihen, miksi uutta ratkaisua ei ole aikaisemmin löydetty, voi olla esimerkiksi

tuotekehityksen tai sen resurssisen puutteellisuus (Haavisto 1990, 16). Jotta tällainen ratkaisu voidaan tunnustaa keksinnöksi, on sen poikettava riittävästi aikaisemmista ratkaisuista. Esimerkiksi kierrettävä pullonkorkki on uusi ratkaisu, joka poikkeaa oleellisesti aikaisemmista ratkaisuista.

Spin off -keksintö on uusi käyttötarkoitus aikaisemmalle keksinnölle. Käyttötarkoituksen on oltava yllättävä. Jos siis on voitu olettaa, että keksintö toimii tiettyyn käyttötarkoitukseen, joka ei ole sen alkuperäinen tarkoitus, ei tätä voi välttämättä uudeksi keksinnöksi luokitella. Yllättävät käyttötarkoitukset löytyvät usein sattumalta, kun kaksi alaa kohtaavat toisensa. Esimerkiksi PTFE-muovia on käytetty tiivistysteippeihin ja paistinpannujen pinnoituksiin, ja se on nyt osa useita erilaisia keksintöjä. (Haavisto 1990, 17–18.)

Yhdistelmäkeksintö syntyy, kun vähintään kaksi aikaisempaa keksintöä yllättävällä ja uudella tavalla. Yhdistelmäkeksinnön on oltava ratkaisu ongelmaan, kuten minkä tahansa muunkin keksinnön, eli yhdistämällä kahta toisistaan poikkeavaa esinettä ilman varsinaista käyttötarkoitusta ei voi luoda keksintöä. Esimerkiksi laserprintteri on yhdistelmäkeksintö, koska se yhdistää laservalon ja kopiokoneen jäljennöstekniikan. (Haavisto 1990, 18–19.)

Keksintö on täysin uusi silloin, kun se ei johda juuriaan olemassa olevista keksinnöistä. Teknologian kehittyminen ja olosuhteiden muutos luo usein uusia ongelmia, ja usein näiden selvittämiseen on käytettävä jotain uutta ratkaisua. (Haavisto 1990, 16.)

3.3 Työsuhdekeksinnöt

Jos keksijä on keksinnön luodessaan työsuhhteessa, voivat oikeudet keksintöön jakautua eri tavoin kuin muutoin. Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön määrittää, kuinka oikeudet jakautuvat tilanteesta riippuen. Kaikkia työsuhdekeksintöjä koskee kuitenkin käytäntö siitä, että työntekijän on ilmoitettava kirjallisesti keksinnöstä työnantajalle. Ilmoituksen on oltava tarpeeksi selvä, jotta työnantaja ymmärtää, millainen keksintö on kyseessä. (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 5.§.)

Oikeuksien jakautuminen riippuu siitä, kuinka lähellä keksintö on työnantajan alaa ja työntekijän työtehtäviä. Luokittelu tapahtuu seuraavasti:

Jos keksintö on luotu työntekijän työtehtävien tuloksena tai olennaisesti hyödyntäen työnantajan yrityksen tai sen konserniin kuuluvan yrityksen alaisuudessa saavutettuja kokemuksia ja keksinnön hyödyntäminen kuuluu työnantajan toimialaan, saa työnantaja ottaa osittain tai kokonaan keksinnön itselleen. Sama pätee keksintöön, joka syntyy erikseen määrättyjen työtehtävien perusteella, vaikkei sen hyödyntäminen kuuluisikaan työnantajan alaan. (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 4.§.)

Jos keksintö on syntynyt tarkkailemalla tai tutustumalla työnantajan materiaaliin tai vertaamalla näitä kilpailijaan, mutta keksintö kuuluu työnantajan toimialaan, on työnantajalla oikeus käyttöoikeuteen. Keksijä saa kuitenkin muilta osin määrätä keksinnöstään normaalisti. Työnantajalla on oikeus neuvotella laajemmista oikeuksista keksintöön. Tällaiset tapaukset ovat lähellä edellä mainittua, mutta eivät aivan yhtä suorasti riippuvaisia työtehtävistä. (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 4.§.)

Kolmas työsuhdekeksintötyyppi on keksintö, joka syntyy työsuhteen ulkopuolella, mutta kuuluu työnantajan tai saman konsernin yrityksen alaan. Työnantajalla on oikeus neuvotella keksijän kanssa keksinnöstä, mutta jos neuvottelut eivät johda mihinkään, kuuluvat kaikki oikeudet keksintöön keksijälle itselleen. (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 4.§.)

Keksinnöt, jotka eivät kuulu työnantajan toimialaan tai ole suhteessa työtehtäviin, eivät oikeuta työnantajaa tai velvoita työntekijää millään lailla. Kaikki oikeudet kuuluvat siis keksijälle.

Työnantajan oikeuksien käyttö ja määräajat

Jos työnantaja haluaa ottaa oikeudet keksintöön, tulee tämän ilmoittaa siitä keksijälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun keksijä on toimittanut kirjallisen ilmoituksen keksinnöstään. Sama määräaika pätee myös työnantajan mahdollisuuteen neuvotella oikeuksista keksintöön. Ennen määräajan päättymistä tai työnantajan kirjallista suostumusta ei keksijä saa julkaista tai määrätä keksinnöstä niin, että kolmas osapuoli voi sitä käyttää. (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 6§.)

Jos työnantaja päättää käyttää oikeuksiaan ja ottaa keksinnön osittain tai kokonaan haltuunsa, on tämän maksettava siitä keksijälle asianmukainen

korvaus (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 7§). Tämän lisäksi työnantajan on tarjottava keksijälle tiedot keksinnön kaltaisten tuotteiden patenteista, kuluista ja myyntihinnoista (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 7 a§). Keksijän on tehtävä korvauskanne kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun tämä on saanut tietää työnantajan käyttävän oikeuksiaan (Laki oikeudesta työntekijän tekemään keksintöön, 7§.)

3.4 Korkeakoulukeksinnöt

Korkeakoulukeksinnöt ovat työsuhdekeksintöjen tavoin riippuvaisia palvelussuhteesta ja muodostavat tämän takia normaalitilanteesta poikkeavia oikeuksia ja velvollisuuksia osapuolten välille. Kuten työsuhdekeksintöjenkin tilanteessa on keksijän tehtävä kirjallinen keksintöilmoitus korkeakoululle. Ilmoitus on tehtävä välittömästi keksinnön synnyttyä, ja siinä on ilmentävä riittävät tiedot keksinnöstä, sekä sen syntyolosuhteista. Korkeakoulun tulee antaa keksijälle tieto lain tälle suomista oikeuksista ja siitä onko, koulu samaa mieltä keksinnön syntytilanteesta. Korkeakoululla on tähän aikaa kaksi kuukautta saatuaan keksintöilmoituksen keksijältä. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 5§.)

Korkeakoulukeksinnöt jaetaan ryhmiin niiden syntytilanteen mukaan, ja tilanne myös määrittää oikeuksien jakautumisen osapuolten kesken. Keksinnön luokat ovat avoimessa tutkimuksessa, sopimustutkimuksessa ja muissa tilanteissa syntyneet keksinnöt (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 6–8§). Jos keksintö on syntynyt tilanteessa, joka ei kuulu mainittuihin tilanteisiin, on keksijällä normaaliin tapaan kaikki oikeudet keksintöönsä (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 4§).

Avoim tutkimus

Avoim tutkimus on tutkimus, joka toteutetaan korkeakoulussa tutkimustehtävänä ilman ulkopuolista sopimuskumppania tai ulkopuolista rahoitusta. Ulkopuolinen rahoitus on mahdollinen avoimelle tutkimukselle, jos tutkimukseen ei sisälly muita määräyksiä kuin sen julkaisemiseen liittyviä. Lisäksi sopimustutkimus, jonka on nimenomaan sovittu olevan avointa tutkimusta, luokitellaan avoimeksi tutkimukseksi. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 3§.)

Tehtyään keksintöilmoituksen korkeakoululle on keksijällä kuusi kuukautta aikaa julkaista keksintö tai ilmoittaa halukkuutensa hyödyntää sitä, tai muuten korkeakoulu voi ottaa itselleen oikeudet keksintöön. Korkeakoulun on ilmoitettava aikomuksestaan käyttää oikeuttaan, ja koulun on tiedusteltava keksijältä tämän halukkuutta hyödyntää keksintöään. Jos osapuolet eivät noudata määräaikoja, menettävät he mahdollisuutensa hyödyntää mainittuja asioita. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 6§.)

Sopimustutkimus

Tutkimus on sopimustutkimus, kun tutkimus on valtion maksuperustelain mukaista palvelutoimintaa. Sopimustutkimusta tutkimus on myös, jos siinä on mukana ulkopuolinen taho rahoittajana, tutkimuksen tekijänä tai muuna osallistujana ja tutkimukseen liittyy velvollisuuksia tuloksista tai toteutustavasta. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 3§.)

Korkeakoululla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa ottaa keksintö itselleen. Tästä on tehtävä ilmoitus keksijälle kirjallisesti, ja korkeakoulun vaatimuksesta on keksijän viipymättä allekirjoitettava oikeuksien siirtymistä koskevat asiakirjat. Keksijällä ei siis ole sanavaltaa keksintöönsä, jos se on tehty sopimustutkimuksessa. Keksijä saa kuitenkin kaikki oikeudet keksintöönsä, jos korkeakoulu ei noudata määräaikaa tai jos koulu päättää olla käyttämättä oikeuksiaan. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 7§.)

Muut tilanteet

Jos keksintö on syntynyt muussa tilanteessa kuin avoimessa tai sopimustutkimuksessa, on korkeakoululla neuvotteluoikeus oikeuksista keksintöön. Jos keksinnön käyttö on korkeakoulun toiminnan kannalta tarpeellista, on tällä oikeus keksinnön käyttöoikeuteen korvausta vastaan. (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin, 8§.)

4 PATENTTI

Patentti on keksinnön suojakeinoista tunnetuin. Se antaa oikeudellista suojaa keksijälle mahdollistaen yksinoikeuden keksintöön. Suoja, jonka patentti antaa, on maantieteellinen ja on aktiivinen vain niissä maissa, joissa se on

haettu. Patentoitu keksintö voidaan myös lisensoida tai myydä, jos keksijä sen tarpeelliseksi näkee.

Patentointivaatimukset

Patentilla voidaan suojata tuote, laite tai menetelmä. Luvussa 2 määrittelimme keksinnön. Jotta keksintö saisi patentin suojakseen, on sen täytettävä tiettyjä lisävaatimuksia: uutuus, keksinnöllisyys ja teollinen käytettävyys.

Uutuus ja keksinnöllisyys ovat vaatimuksina erilaisia, vaikka ne usein sekoittuvatkin puheessa ja käytännössä. Se, että keksintö on uusi, ei vielä riitä patentin saamiseen. Keksinnön on siis oltava vielä keksinnöllinen, eli olennaisesti olemassa olevista keksinnöistä poikkeava. Tämä tarkoittaa sitä, ettei hieman uudistettu vanha keksintö saa patentin suojaa sitä haettaessa, jos se ei olennaisesti eroa edeltävästä. Uutuusvaatimus on hankalampi miltä se kuulostaa. Keksintö on uusi, jos se on uutta muillekin kuin keksijälle itselleen. Uutuutta tarkastellaankin sen vastakohtaan kautta, joka tässä tapauksessa on julkisuus. Keksintö on julkinen, jos suuri ihmisjoukko on siitä voinut ottaa selvää ja siitä vuotaneet tiedot ovat sellaisia, että alan ammattimies voisi hyödyntää niitä käytännössä. Jos keksintö on aikaisemmin jo tehty, muttei koskaan saatettu julkiseksi, voidaan se patentoida. (Haarmann 2014, 191–192.)

Teollinen käytettävyys tarkoittaa, että keksinnön on oltava luonteeltaan tekninen, sillä on oltava teknistä tehoa ja se täytyy kyetä toistamaan. Keksinnöksi ei lasketa löytöä, tieteellistä teoriaa, taiteellista luomusta tai esimerkiksi suunnitelmaa tai sääntöä, joka on luotu älyllistä toimintaa tai liiketoimintaa varten. (Haarmann 2014, 172–175.) Suomessa ja muualla Euroopassa on ollut myös esteellistä patentoida tietokoneohjelma. Tällaista estettä ei ole USA:ssa ja Japanissa. Euroopan patenttivirasto voi nykyään myöntää patentin tietokoneohjelmalle, jos se ratkaisee tietyn teknisen ongelman tai jos tekninen toteutus on olennainen osa sen toimintaa. (Haarmann 2014, 176–177.)

Patentin ominaisuudet

Patentti on voimassa maksimissaan 20 vuotta. Poikkeuksen tekevät lääke ja kasvinsuojeluaaineet, jotka voivat saada viisi vuotta pidennystä. (Haarmann

2014, 261.) Suoja-aika alkaa hakupäivästä ja toimii takautuvasti patentin myöntämisen jälkeen. Patenttihakemus kestää keskimäärin 2,5 vuotta eli melko kauan (Usein kysyttyä, PRH). Tämä johtuu lähinnä siitä, että uutuuden ja keksinnöllisyyden tarkastaminen vie paljon aikaa.

Koska uutuus ja keksinnöllisyys tutkitaan huolella, on patentti kuitenkin vakaa suoja. Patentista voi tehdä kanteen vain se, joka kokee olevansa oikeutettu patenttiin, jos hakemus koskee patentin myöntämistä muulle kuin siihen oikeutetulle henkilölle. Kanteen voi pistää vireille myös kuka tahansa, jolle patentista on haittaa tai viranomainen, jos patentti on yleisen järjestyksen vastainen. (Patenttilaki 52§.)

Patentti on hyvä suojakeino, jos tarkoituksena on saattaa keksintö laajalti ulkomaille. Kun patenttihakemus tehdään, on tärkeää muistaa, ettei hakualuetta voi laajentaa myöhemmin. Ensimmäisestä patenttihakemuksesta lukien on hakijalla vuosi aikaa hakea patenttia muissa maissa. (PRH, Patentointi ulkomailla.) Useampaan maahan patenttia voi hakea mm. kansainvälisen PCT-hakemuksen (Patent Cooperation Treaty) avulla tai EPC- eli Euroopan patenttihakemuksen avulla (Haavisto S 1990, 86–86). Jos haluttu kohdema ei ole saavutettavissa edellä mainituin keinoin, voidaan patenttia hakea erikseen maan kansallisen toimielimen kautta (PRH, Patentointi ulkomailla). Kansainvälinen PCT-sopimus on useiden maiden allekirjoittama, ja se kattaa aluetta laajalti. PCT-hakemuksessa hakijan tulee mainita maat, joissa hakee tai aikoo hakea patenttia. (Haavisto 1990, 85). PCT-hakemuksen tapaan patenttia haetaan sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden välillä ja se on nippu kansallisia hakemuksia (Haavisto, 86). Euroopan patenttisopimuksen on allekirjoittanut yhteensä 38 valtiota (PRH, Eurooppapatentti ja Euroopan patenttisopimus).

5 HYÖDYLLISYYSMALLI

Patentin tavoin hyödyllisyysmallilla on maantieteellisesti rajattu suoja. Kuten patenttikin, hyödyllisyysmalli suojaa keksijän oikeuksia keksintöönsä. Tämä pikkupatenttinakin tunnettu suoja on helpompi hankkia, ja sillä voi suojata joitakin keksintöjä, jotka eivät saisi patentin suojaa.

Hyödyllisyysmallivaatimukset

Hyödyllisyysmallilla suojattavan keksinnön on oltava uusi, keksinnöllinen ja teollisesti käytettävä, kuten patenttiakin haettaessa. Hyödyllisyysmallilla suojattaviin keksintöihin eivät kuitenkaan kuulu menetelmät, mutta sillä voi silti suojata tuotteita ja laitteita (Haarmann & Mansla 2012, 78).

Keksinnöllisyysvaatimus on avoimempi kuin patentilla, eli keksinnön on selkeästi poikettava olemassa olevista ratkaisuista siinä missä patentin vaatimus on olennainen poikkeavuus. (PRH, Hyödyllisyysmalliopas, 4).

Vaikka uutuus on keksinnön suojaamisen vaatimus, ei tätä tutkita hyödyllisyysmallia haettaessa normaalitilanteessa. Erillistä maksua vastaan voidaan uutuuskin tutkia, mutta tämä pitkittää tulosten saamista.

Hyödyllisyysmalli jää tämän takia hieman epävarmaksi, mutta epävarmuutta voidaan lievittää tekemällä etukäteen itsenäistä tutkimusta olemassa olevista ratkaisuista ja niiden suojusta. Patentti- ja rekisterihallituksella on laajan tietokanta, josta asiaa voi selvittää. (PRH, Hyödyllisyysmalli.)

Hyödyllisyysmallin ominaisuudet

Hyödyllisyysmalli on voimassa korkeintaan kymmenen vuotta. Se rekisteröidään ensiksi neljäksi vuodeksi ja voidaan tämän jälkeen uusia neljäksi ja kahdeksi vuodeksi. (PRH, Usein kysyttyä.)

Hyödyllisyysmallin hakeminen kestää keksimäärin kolme kuukautta, eli se on paljon nopeampi saada kuin patentti. Nopea rekisteröiminen takaa myös nopean oikeusturvan, mikä on hyödyllisyysmallin suuri valtti. (PRH, Millaiseen keksintöön voit saada hyödyllisyysmallin.)

Hyödyllisyysmalli on käytössä vain harvoissa maissa, ja sen hakemiseen ei ole yhtenäistä keinoa, vaan se täytyy toteuttaa yksittäisinä kansallisina hakemuksina. Suoja on käytössä mm. Tanskassa, Saksassa, Espanjassa, Virossa, Venäjällä, Japanissa ja Kiinassa. Ensimmäisestä hakemuksesta lukien on keksijällä vuosi aikaa hakea etuoikeudella hyödyllisyysmallin suojaa muualla. (PRH, Hakeminen ulkomailla.)

Hyödyllisyysmallista voi kuka tahansa tehdä hallinnollisen kanteen koska vain. Tämän takia kannattaa uutuus ja keksinnöllisyys tutkia tarkkaan ennen

hyödyllisyysmallin rekisteröintiä. Hyödyllisyysmallihakemus rekisteröidään ilman, että rekisteröivä taho (Patentti- ja rekisterihallitus) tarkistaa edellä mainittuja ominaisuuksia, ja tästä syystä suojan mitätöiminenkin on helpompaa. (PRH, Hyödyllisyysmalliopas, 34.)

6 PATENTIN JA HYÖDYLLISYYSMALLIN VERTAILU

Patentti ja hyödyllisyysmalli ovat melko lähellä toisiaan ominaisuuksiensa puolesta ja ovat käytettävistä immateriaalisen omaisuuden suojakeinoista ainoat, joita voidaan käyttää suoraan keksinnön suojaamiseen, sillä vain nämä kaksi suojakeinoa edellyttävät keksinnöllisyyttä. Kumpi vaihtoehto sitten sopii keksinnölle paremmin? Tähän ei ole yksiselitteistä vastausta, koska se riippuu niin paljon keksinnöstä itsestään ja strategiasta, kuinka keksintöä käytetään ja kaupallistetaan, mutta molempien suojien ominaisuuksia tarkastellessa ja vertaillessa voidaan saada ratkaisu aikaiseksi. Oletetaan, että suojattava keksintö voisi saada kumman suojan tahansa, eli jätetään tarkastelematta tilanteet, jossa vain toinen suoja on mahdollinen. Näin voimme tarkastella suojien vastaavia ominaisuuksia paremmin.

Suoja-aika patentissa on maksimissaan 20 vuotta (Haarmann 2014, 261) ja hyödyllisyysmallissa 10 vuotta (PRH, Usein kysytyä) kuten aikaisemmin todettiin. Jos lyhyt suoja-aika on se, mitä havitellaan, esimerkiksi keksinnön arvioitun lyhyen eliniän takia, on todennäköisesti parempi kääntyä hyödyllisyysmallin puoleen. Pitkä suoja-aika kuulostaa houkuttelevammalta, mutta se saattaa kostautua suurina kustannuksina, joten ei kannata vielä tämän takia valita patenttia.

Hakemusaika on myös lyhempi hyödyllisyysmallissa kuin patentissa. Jos keksintö tarvitsee nopeaa oikeudellista suojaa eli jotain, mihin vedota oikeudessa, jos keksintöä loukataan, on hyvä harkita hyödyllisyysmallia. Molempia suojia voi myös hakea samaan aikaan, mutta tässäkin tapauksessa tulee keksijän varautua tästä johtuviin kustannuksiin. Patenttihakemuksen voi käsittelevaiheessa vielä muuttaa hyödyllisyysmallihakemukseksi, mutta on järkevämpää hakea suoraan parempaa suojakeinoja ja pitää tällainen käytäntö hätävarana. (PRH, Hyödyllisyysmalliopas, 31.)

Patentti on hyödyllisyysmallia vakaampi suoja. Tämä johtuu siitä, että patenttihakemus tutkitaan tarkemmin ja sen mitätöiminen on hankalampaa. Kuten aiemmin on mainittu, hyödyllisyysmallin heikoin puoli pitkällä aikavälillä on se, ettei uutuutta tutkita.

Kansainvälisyys on huomattavasti parempi patentilla. Hyödyllisyysmallia suositellaankin vain, jos kohdealueeseen ei kuulu muita maita kuin missä hyödyllisyysmalli on käytössä. Jos pyritään laajaan markkina-alaan, on patentti usein parempi ja helpompi vaihtoehto. (PRH, Hyödyllisyysmalliopus, 6.) Mahdollista on myös jakaa kohdemaat ja hakea patenttia vain osassa ja hyödyllisyysmallia muissa (PRH, Hyödyllisyysmalliopus, 36). Patenttihakemus kansainvälisten hakukeinojen avulla on kuitenkin usein niin hyvä vaihtoehto, että kannattaa suojaa hakea vain patentin muodossa (PRH, Hyödyllisyysmalliopus, 6). Tämäkin on tilannekohtaista.

Hinta on hyödyllisyysmallin vahvimpia puolia. Se on huomattavasti halvempi kuin patentti. Hyödyllisyysmallihakemus maksaa Suomessa 250 € ja lisävuodet 45€ (PRH, Hyödyllisyysmallihakemuksiin liittyvät maksut), siinä missä suomalainen patenttihakemus maksaa 350–450 € ja kaikkien lisävuosien maksut ovat yhteensä 8635€ (PRH, patenttihakemuksista ja patenteista maksettavat vuosimaksut). Eurooppapatentin hakemusmaksut ovat 120–210 €, tutkimusmaksut vaihtelevat 875 € ja 1875 € välillä ja vuosimaksut ovat yhteensä 23855 € (Schedule of fees and expenses applicable as from 1 April 2014). Patenttihakemuksissa vuosimaksut ovat pienempiä aikaisilta vuosilta ja kasvavat sen mukaan, mitä myöhemmistä maksuista on kyse (PRH, Patenttihakemuksista ja patenteista maksettavat vuosimaksut).

Yleisesti voidaan sanoa, että keksinnöt, jotka on tarkoitettu pienelle markkina-alueelle, ovat lyhytikäisiä ja joiden odotettu voitto on pientä, on parempi suojata hyödyllisyysmallilla. Patentilla suojataan päinvastaiset tapaukset. Rajatapauksissa voi olla joskus hankalaa tehdä päätöstä, mutta usein laittamalla suojien ominaisuudet tärkeysjärjestykseen ja vertailemalla näitä keksinnön ominaisuuksiin ja odotuksiin päästään hyvin lähelle oikeaa vastausta.

7 MUUT SUOJAKEINOT

Muut suojakeinot tarkoittavat tässä tapauksessa keksinnön kaupallistamista helpottavia tai keksinnön osan tai tunnettavuuden suojaamista, sekä yleensä yritystoiminnan, jonka osana keksintö toimii, suojaamista. Nämä suojakeinot yksin eivät riitä keksinnön suojaamiseen, mutta parantavat sen mahdollisuuksia markkinoilla ja toimivat täten eräänlaisina rinnakkaissuojina patentille tai hyödyllisyysmallille.

7.1 Mallisuoja

Mallisuoja suojaa tuotteen muodon. Sen voi saada tuotteelle tai sen osalle, mutta sillä ei voi suojata keksinnön käyttötarkoitusta tai toimivuutta. (PRH, Mikä on mallioikeus?). Suoja on hankittava rekisteröimällä, ja se kestää enintään 25 vuotta. Suoja-aika alkaa rekisteröintipäivästä ja on uusittava viiden vuoden välein, jos suoja-aikaa halutaan jatkaa. (Innanen & Jäske 2014, 49).

Vaatimuksena mallisuojujalle on uutuus ja yksilöllisyys, ja suojan kohteen on oltava luovan työn tuotos (PRH, Mallin rekisteröinnin edellytykset). Luovan työn vaatimus ei tarkoita, että suojattavan mallin on oltava taiteellinen teos (PRH, Mikä on mallioikeus?). Vaatimus tarkoittaa, että tavanomaiset muodot, kuten kuutiot, kartiot tai pallot eivät voi saada mallisuojuja, vaan täytyy kyseessä olla omaperäisempi muoto (PRH, Mallin rekisteröinnin edellytykset). Uutuus ja yksilöllisyys tarkoittavat mallisuojujankin kohdalla sitä, ettei muoto saa olla aikaisemmin käytetty tai liian samankaltainen olemassa olevan muodon kanssa.

7.2 Tekijänoikeus

Tekijänoikeus on automaattinen suoja, joka muodostuu tekijän luotua teoksen (Innanen & Jäske 2014, 44). Teos voi olla esimerkiksi kirjallinen, kuvataiteellinen, suullisesti esitettävä, sävellys tai näytelmäteos (Tekijänoikeuslaki 1§). Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä (Tekijänoikeuslaki 43§).

Saadakseen suojan on teoksen oltava taiteellinen eli ylitettävä teoskynnys. Teoskynnys ylittyy, kun teos on sellainen, että vain sen tekijä, eikä kukaan

muu, olisi saanut sitä aikaiseksi tai tehnyt siitä samankaltaista ryhtyessään teosta tekemään. (Minilex, Teoskynnyksen ylittyminen on suojan edellytys).

7.3 Lähioikeudet

Lähioikeudet ovat hyvin lähellä tekijänoikeutta. Näillä oikeuksilla suojataan teoksia ja henkilöitä, jotka pohjautuvat alkuperäiseen teokseen, mutta luovat tästä tai tämän avulla jotain uutta. Lähioikeuden suojaa nauttivat mm. esittävät taiteilijat, radio- ja televisioyrietykset, äänitetuottajat ja muut samankaltaiset toimijat. Esimerkiksi kirja on teos, joka nauttii tekijänoikeuden suoja, mutta näytelmä, joka tämän pohjalta on saanut alkunsa, kuuluu lähioikeuksien piiriin. (Tekijänoikeus.fi, Lähioikeudet.)

Tekijänoikeuden tapaan lähioikeudet muodostuvat automaattisesti teoksen synnyttyä, eikä erityisiä toimenpiteitä vaadita. Suoja-aika lähioikeuksilla vaihtelee 70 ja 50 vuoden välillä riippuen tilanteesta, ja suoja-aika alkaa työn valmistumisesta tai teoksen julkaisemisesta. (Tekijänoikeus.fi, Lähioikeudet.)

7.4 Toiminimi

Toiminimi on yrityksen nimen suoja. Se on rekisteröitävä tai vakiinnutettava. Toiminimi voi olla oma nimi tai keksitty sanayhdistelmä (Innanen & Jäske 2014, 41). Vaikka toiminimi koskee vain yrityksen nimeä, voidaan sitä käyttää esimerkiksi keksinnön kaupallisen arvon kasvattamiseen tai sen tunnettavuuden lisäämiseen esimerkiksi nimeämällä yritys niin, että se heijastaa keksintöä tai sen käyttöä tavalla tai toisella.

Vaatimuksena toiminimelle on poikkeavuus olemassa olevista toiminimistä ja tavaramerkeistä. Tämän lisäksi toiminimi ei saa olla harhaanjohtava tai lain vastainen. Toiminimeen on sisällytettävä yritysmuodon tunnus, kuten Oy tai avoin yhtiö. Yritysmuodon tunnus ei ole välttämätön, jos kyseessä on yksityinen elinkeinonharjoittaja. (Innanen & Jäske 2014, 42.)

7.5 Tavaramerkki

Tavaramerkki on yrityksen tunnusmerkki, eli mikä tahansa erotettavissa oleva muoto tai graafinen merkki. Suojattava merkki voi olla mm. sana, kirjainyhdistelmä, lyhenne, iskulause tai muu graafinen merkki. (Innanen &

Jäske 2014, 42–43.) Tavaramerkki on voimassa maksimissaan 20 vuotta. Se rekisteröidään ensiksi kymmeneksi vuodeksi ja voidaan myöhemmin suojata uudestaan yhtä pitkäksi ajaksi. (Innanen & Jäske 2014, 48.)

Tavaramerkki hankitaan rekisteröimällä, ja sen antama suoja on maantieteellinen. Kansainvälisen rekisteröinnin voi toteuttaa esimerkiksi Madridin pöytäkirjan mukaisesti tai rekisteröimällä yhteisön tavaramerkin eli EU-tavaramerkin. Madridin pöytäkirjasta voidaan valita jäsenmaat, joissa tavaramerkki rekisteröidään ja EU-tavaramerkillä merkki rekisteröidään kaikissa EU-jäsenmaissa. Rekisteröinnin voi suorittaa myös kansallisen hakemuksen kautta jokaisessa kohdemaassa erikseen. (Innanen & Jäske 2014, 43–44.)

Rekisteröinnin sijaan voidaan tavaramerkki myös vakiinnuttaa. Tämä vaatii kuitenkin merkin tunnetuksi tekemisen, ja sen vaatimukset ovat tiukat. Tästä syystä rekisteröintiä suositellaan, jos merkin suojaaminen koetaan tärkeänä. (Innanen & Jäske 2014, 48.)

Toiminimen tavoin ei tavaramerkilläkään voi suojata keksintöä, mutta merkin heijastaessa keksintöä jollain tapaa, voidaan pyrkiä luomaan tunnus, joka painottaa kyseisen keksinnön merkittävyttä yrityksessä. Tällainen voi olla hyödyksi liiketoiminnassa.

7.6 Salaaminen

Kun yrityksellä on jokin tärkeä keino, tieto tai keksintö, jota tämä ei halua tai voi suojata näkyvin suojakeinoin, eli millään julkisella suojalla, voi yritys salata tämän. Yrityssalaisuuden suojaaminen ei ole helppo tai yksiselitteinen prosessi. Yrityksen tulisi ensin selvittää ja arvioida mahdollisia salaisuuksiaan ja jatkaa näiden järjestämisellä tärkeysjärjestykseen ja viimeiseksi selvittämällä, mitkä toimenpiteet tarvitaan kuhunkin tilanteeseen ja lopuksi toteutettava valitut menetelmät. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Yrityssalaisuuksien tunnistaminen ja ymmärtäminen on ensimmäinen vaihe, joka yrityksen tulisi suorittaa ennen suojaamiseen ryhtymistä. Vaihe käsittää mm. salaisuuksien määrittelyn ja luokittelun. Riskin mahdollisuuden ja tiedon merkittävyyden määrittäminen auttaa luokittelussa, mutta kukin salaisuus

pitäisi pystyä selittämään ja ymmärtämään sen vaikutus yrityksen liiketoimintaan. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Kun määrittely on tehty, on aika selvittää uhat ja heikkoudet kullekin salaisuudelle. Uhat voivat olla yrityksen sisäisiä tekijöitä tai ulkopuolisia haittoja, ja niitä on hyvin erilaisia. Ilman tarkkaa selvitystä siitä, mikä on salaisuuden heikkous ja millaiset tekijät voivat vaarantaa yksinoikeuden siihen, on mahdotonta suojata se hyvin. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Kun uhkakuvat ja salaisuuden merkitys yritykselle on määritetty, on hyvä järjestää salaisuudet sen mukaan, kuinka vahva suojaus kullekin vaaditaan. Järjestys voidaan tehdä esimerkiksi sen perusteella, koskeeko salaisuus bisnestä itseään, yrityksen mainetta, etua kilpailijoihin nähden tai muuta vastaavaa ja mikä osa-alue koetaan tärkeimmäksi. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Neljäs toimenpide on selvittää, millainen vaikutus yksittäisellä salaisuudella on yritykselle, jos se joutuu väriin käsiin. Jokainen salaisuus on yksilöllinen, ja sen vaikutus voi olla suora tai epäsuora, siinä missä sillä voi olla suuri tai pieni vaikutus liiketoimintaan. Tämän jälkeen yrityksellä pitäisi olla tiedossa, minkä salaisuuksien suojaamiseen yrityksen tulisi käyttää eniten resursseja. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Lopuksi salaisuudet suojataan. Tämä voi tapahtua vahvistamalla sähköisiä turvakeinoja tai esimerkiksi rajoittamalla työntekijöiden pääsyä tietoihin. Myös salassapitosopimukset ovat tärkeä osa prosessia ja näillä voi suojata tietoja yrityksen sisällä sekä sen ulkopuolisilta uhilta. (CREATe.org, Companies: Five steps to protecting trade secrets.)

Salassapitosopimus

Salassapitosopimus on keino varmistaa, että kaikki osapuolet suostuvat salaamiseen ja ymmärtävät sen tärkeyden. Sopimus myös määrittelee sen, miten salassa pidettävää tietoa käytetään ja mihin sitä käytetään. Sen sisällön ja laajuuden voi itse määritellä kuten minkä tahansa sopimuksen. Sopimus

kannattaa tehdä hyvissä ajoin ennen tiedon luovuttamista riskien välttämiseksi. (Keksintösäätiö, Salassapitosopimus.)

Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa

Laki suojaa liikesalaisuuksia, ja usein sopimukset niistä ovatkin vain keino tehdä osapuolille selväksi, että kyseessä oleva tieto on salaista, ja määrittää sen tiedon käyttö. On lain vastaista hankkia tai yrittää hankkia tietoa liikesalaisuuksista, jos siihen ei ole asianmukaisia oikeuksia. Myös salaisuuksien välittäminen eteenpäin on lainvastaista, vaikka tieto olisi saatu laillisin keinoin tai vahingossa, ellei tiedon siirtämiseen ole erikseen määrättyä oikeutta. (Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 4§.)

7.7 Brändi

Brändi on laaja käsite, joka koostuu mm. nimestä ja sen tunnettavuudesta, maineesta, tarinoista, strategioista, keksinnöistä, tuotteista ja domainista. Yritysten lisäksi on mahdollista brändätä myös tuotteita ja henkilöitä. Brändi on immateriaalista arvoa sisältävä maine, joka muodostetaan jonkin asian ympärille kaikesta siitä mikä, määrittää kyseisen asian toimintaa. (Innanen & Jäske 2014, 24.)

Brändin suojaaminen tapahtuu suojaamalla yrityksen immateriaalista omaisuutta, eli hankkimalla suojakeinoja yrityksen eri osiin, tuotteisiin ja keksintöihin. Tärkeimpänä osana brändiä pidetään yrityksen tavaramerkkejä. (Innanen & Jäske 2014, 24.) Kaikki tärkeät ja yksilölliset tuotteet, muodot, tunnukset ja keksinnöt ovat osa yrityksen identiteettiä, ja täten yrityksen yksilöiminen ja brändäys tapahtuu suojaamalla nämä osat patentein, mallisuojin ja muin keinoin. Brändiä ei välttämättä ole edes olemassa ilman suojakeinoja. (Innanen & Jäske 2014, 27–29.) Jopa liikesalaisuudet ovat osa brändiä. Jos on yleisesti tunnettua, että yrityksellä on käytössään esimerkiksi salainen resepti, voi tämä olla suurikin osa yrityksen identiteettiä ja brändiä.

8 ASIAMIEN AVUKSI HAKEMISEEN

Asiamiehen tehtävä on auttaa patentin hakijaa luomaan kestävä hakemus, sekä edustaa hakijaa viranomaisessa (Minilex, Patenttiasiamies auttaa patenttihakemuksen teossa). Asiamiehenä voi toimia kuka tahansa hakijan nimeämä henkilö, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueella (PRH, Patenttiasiamiehet). On kuitenkin suositeltavaa käyttää ammattinimikkeisiin oikeutettuja asiamiehiä, jotta asiantuntijuus tulee taattua. Ulkomaisissa hakemuksissa tarvitaan usein kyseisen maan asiamies (PRH, Usein kysyttyä, Patentit).

Ulkopuoliselle avulle voi olla tarvetta, jotta hakemus menisi läpi, suoja voitaisiin myöntää ja se kestäisi jatkossa. Oikeudenkäyntiä kestävä suoja voi olla hankalaa luoda, ja asiamiehen käyttäminen on suositeltavaa, jotta kaikki seikat käydään varmasti läpi. (PRH, Patenttiasiamiehet). Tämä on erityisen tärkeää siksi, että hakemusta ei pääsääntöisesti voida muuttaa hakuvaiheessa tai suojan hyväksymisen jälkeen, sillä hakemus määrittää suojan sisällön, laadun ja luotettavuuden. (Minilex, Patenttihakemuksen muutoskielto; PRH, Usein kysyttyä, Patentit; PRH Usein kysyttyä, Mallioikeudet). Itse tehty hakemus ei ole yhtä kattava ja kestävä kuin asiantuntijan avulla luotu, sillä se jää helposti amatöörimäiseksi ja puutteelliseksi. Huonosti laadittu hakemus/suoja ei kestä oikeudenkäyntiä, ja suojaukseen käytetyt varat voivat mennä hukkaan, ja heikon suojan puolustamiseen voi kulua monin verroin enemmän rahaa kuin asiamiehen käyttöön. Vaikka itse saisikin hakemuksen menemään läpi, se voi jäädä suppeaksi ja esimerkiksi mahdolliset tulevaisuuden variaatiot keksinnöstä saattavat jäädä suojan ulkopuolelle.

Käytettävissä olevat asiamiehet vaihtelevat suojakeinoittain ja hakumenettelyittäin. Apua voi saada monilta asiantuntijuttaan tarjoavilta tahoilta, mutta luotettavimpia ovat virallista työnimikettä käyttävät asiamiehet ja tietyissä tapauksissa pakolliseksi määrätyt tahot. Tässä työssä käsitellään vain kyseiset asiamiehet. Lisäksi kunkin asiamiestyyppin käyttäminen oikeassa tilanteessa käydään läpi.

8.1 Auktorisoidut teollisoikeusasiamiehet

Auktorisoituihin teollisoikeusasiamiehiin kuuluvat patenttiasiamiehet, mallioikeusasiamiehet ja tavaramerkkiasiamiehet. Laissa auktorisoiduista

teollisoikeusasiamiehistä määritellään vaatimukset kunkin teollisoikeuden asiamiehelle. Asiamiesnimikettä käyttävän henkilön on oltava täysi-ikäinen, luotettava ja konkurssivapaa, hänen toimintakelpoisuuttaan ei saa olla rajoitettu, sekä kolme vuotta on täytynyt kulua siitä, kun tämä on suorittanut asiamiestutkinnon (Laki auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä 22/2014, 5§). Vain vaatimukset täyttävä henkilö saa käyttää asiaan kuuluvaa työnimikettä esim patenttiasiamies tai tavaramerkkiasiamies (Laki auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä 22/2014, 7§). Asiamiehen on suoritettava yhteinen teollisoikeusasiamiestutkinto ja täydennettävä se suojakeinoon erikoistuneella tutkinnolla (PRH, Asiamiesrekisteri). Pelkästään yhteisen osan suorittanut henkilö on oikeutettu käyttämään työnimikkeensä teollisoikeusasiamiestä, mutta ei suojakeinoon viittaavaa etuliitettä (PRH, Asiamiesrekisteri). Patentti- ja rekisterihallitus pitää kirjaa työnimikkeeseen oikeutetuista, eli auktorisoiduista, teollisoikeusasiamiehistä (PRH, Teollisoikeusasiamieslautakunta).

8.2 Eurooppapatenttiasiamiehet

Eurooppapatenttiasiamiehellä on eurooppa-asiamiestutkinto (PRH, Patenttiasiamiehet). Vain eurooppa-asiamiestutkinnon hankkinut henkilö voi toimia asiamiehenä eurooppapatenttia koskevissa asioissa, mutta asiamiehen käyttö ei ole pakollista (PRH, Patenttiasiamiehet). Asiamiehen apu on kuitenkin pakollista, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella (EPO, Find a professional representative). EPO (European Patent Office) pitää listaa eurooppapatenttiasiamies-nimikkeeseen oikeutetuista asiamiehistä.

8.3 Patenttiasiamiehet eri tilanteissa

Patentin hakumenetelmiä on monia, ja myös asiamiehet erikoistuvat tiettyihin menetelmiin. Tästä syystä on hyvä tietää, millaista asiamiestä käyttää apuna kussakin hakumenettelyssä.

Jos hakijan kotipaikka ei ole Suomessa, on patenttiasiamiehen käyttö pakollista (Patenttilaki 12§). Tämä pätee usein myös ulkomaihin, ja paikallisen asiamiehen käyttäminen on suositeltavaa, vaikkei se olisi pakollista. Paikallinen asiamies tietää usein maan patenttilainsäädännön ja käytännön

paremmin kuin ulkomainen asiamies. Kun patenttia haetaan vain Suomessa, on suositeltavaa käyttää auktorisoituja patenttiasiamiehiä.

Jos kohdemaita on useita ja ne kuuluvat Euroopan talousalueeseen, on hyvä tehdä eurooppapatenttihakemus ja käyttää eurooppapatenttiasiamiestä.

Yleensä on kuitenkin suositeltavaa aloittaa hakemisen suunnittelu kotimaisen asiamiehen välityksellä, jolla on yhteyksiä kohdemaihin ja/tai joka osaa kertoa kohdemaiden patenttijärjestelmistä tarkemmin (PRH, Usein kysytyä). Näin asiointi on helpompaa ja oikeanlaisen sekä luotettavan avun löytyminen kohdemaasta on varmempaa.

Asiamiesmaksut riippuvat patenttihakemuksesta ja siitä, kuinka paljon valittu asiamies veloittaa palveluistaan. Kohdemaiden määrä ja hakemuksen tarkkuus lisäävät asiamiehen työpanosta ja nostavat täten hintaa.

Patenttiasiamiehen hinta USA:ssa alkaa noin 500 \$, tunnissa ja kokonaiskustannukset nousevat helposti tuhansiin (Burt S 2015).

Patenttihakemuksen laatiminen asiamiehen välityksellä USA:ssa maksaa vähintään 5000\$ ja voi nousta yli 15000 \$:iin (Quinn 2015).

Eurooppapatenttihakemusta haettaessa patenttiasiamiehelle maksettavat kulut nousevat lähelle USA:n hintoja, mutta riippuvat kohdemaiden lukumäärästä. Arviolta eurooppapatenttihakemuksessa asiamiesmaksut ovat noin 8000 €–12500 € (Cost of a European patent (Euro-direct) – model calculation).

8.4 Tavaramerkkiasiamiehet eri tilanteissa

Tavaramerkkiä voidaan hakea Suomessa patentti- ja rekisterihallituksen kautta. On suositeltavaa käyttää apuna auktorisoitua tavaramerkkiasiamiestä, mutta samaan tapaan kuin patenttia hakiessa, käyttöpakkoa ei ole.

Ulkomailla tavaramerkin suojaaminen tapahtuu joko yhteisön tavaramerkkikäytännön, Madridin pöytäkirjan tai kansallisen rekisteröinnin kautta. Yhteisön tavaramerkki on EU:n alueella voimassa oleva tavaramerkki. Asiamiespakkoa ei ole, mutta on suositeltavaa käyttää yhteisön tavaramerkkiviraston hyväksymää asiamiestä tai Suomessa toimimaan oikeutettua asiamiestä (PRH, tavaramerkin suojaaminen ulkomailla). Madridin pöytäkirjan mukainen tavaramerkki on voimassa hakijan valitsemassa

pöytäkirjan allekirjoittaneissa valtioissa. Suojan alueellista rajaa voidaan muuttaa vielä rekisteröinnin jälkeenkin. Asiamiehenä voi toimia yksilö tai yhteisö asuinpaikasta riippumatta. Kohdemaata voi edellyttää paikallista asiamiestä käytettäväksi, ja tällöin on poikkeustapaus tehtävä kyseisen maan tilanteessa (PRH, tavaramerkin suojaaminen ulkomailla).

Tavaramerkin rekisteröiminen asiamiehen välityksellä maksaa arviolta yli 1500 \$ (Carr & Ferrell, Trademark FAQs). Maiden välillä ei ole suurta eroa, mutta hinta riippuu hyvin paljon valitusta asiamiehestä ja tämän hinnoittelusta, sekä hakemuksen laadusta.

8.5 Mallioikeusasiamiehet eri tilanteissa

Mallisuojan hakeminen Suomessa tapahtuu patentti- ja rekisterihallituksen kautta, kuten patentin ja tavaramerkin hakeminenkin. Haussa on suositeltavaa käyttää rekisteröityä mallioikeusasiamiestä, mutta tässäkin tilanteessa asiamiespakkoa ei ole (PRH, Mallioikeus pähkinän kuorella).

Ulkomaiset hakemukset voidaan suorittaa yksittäisinä kansallisina hakemuksina maiden rekisteriviranomaisten kautta (PRH, Mallioikeus pähkinän kuorella). On suositeltavaa käyttää kohdemaan paikallista asiamiestä. Kansainvälisiä järjestelmiä, joita voidaan käyttää, ovat mm. EU:n laajuinen yhteisömallioikeus ja WIPO:n hallinnoima kansainvälinen mallioikeusrekisteri (PRH, Mallioikeus pähkinän kuorella).

Yhteisömallioikeutta haettaessa on suositeltavaa käyttää apuna yhteisön tavaramerkkiviraston hyväksymää asiamiestä. Kansainvälistä mallioikeutta haettaessa on suositeltavaa käyttää järjestelmän tuntevaa asiamiestä. Koska kansainvälisen hakemuksen voi jättää patentti- ja rekisterihallitukselle uudelleen lähetettäväksi, on todennäköisesti helpointa asioida suomalaisen mallioikeusasiamiehen kanssa, joka tuntee halutun hakumenetelmän. Näin selitys suojattavasta mallista ei jää kielimuurin varjoon.

Mallisuoja maksaa noin 1500-2400 \$, jos hakemuksen tekee asiamiehen avulla. (Ventre Louis Jr). Hinnat vaihtelevat riippuen haettavan suojan laadusta ja käsiteltävien seikkojen määrästä. Hinnat ovat kuitenkin suurin piirtein samat maasta riippumatta ja muissakin suojissa, ne riippuvat valitun asiamiehen vaatimuksista.

9 TYÖN TOTEUTUS

Käytännössä opinnäytetyön toteutus tapahtui niin, että keskustelimme ja sovimme puhelinpalavereissa toimeksiantajan kanssa materiaalista, jota työhön tulisi sisällyttää, ja minä tein sovituksessa ajassa materiaalia katsottavaksi. Jokaiseen osioon sain aikaa viikosta kahteen. Seuraavassa palaverissa keskustelimme siitä, onko edeltävään osioon lisättävää vai onko siinä korjattavaa, sekä mikä voisi olla mahdollinen seuraava käsiteltävä aihealue. Tällä metodilla jatkoimme, kunnes toimeksiantaja oli tyytyväinen aikaansaatuun materiaaliin. Lopuksi annoin aikaansaannokset toimeksiantajan haltuun ja otin kopiot itselleni dokumentointia varten.

9.1 Lähteiden kerääminen

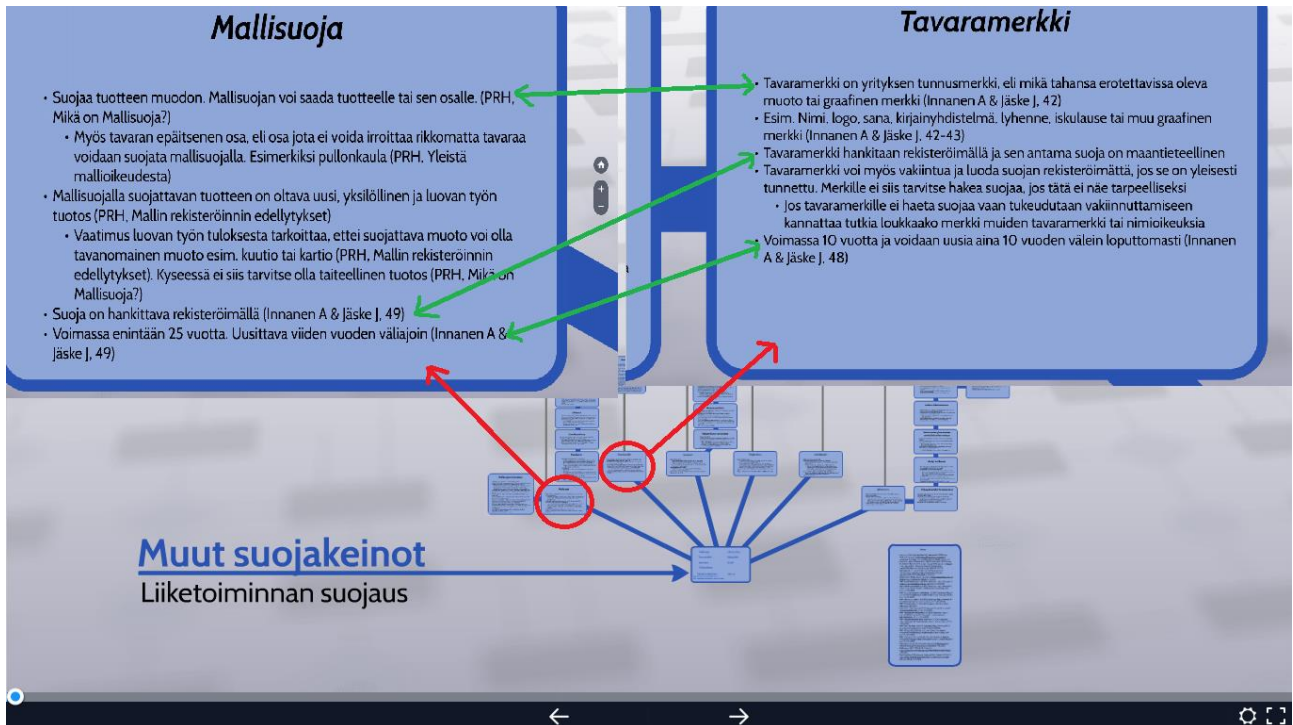
Lähteitä valitessani painotin luotettavuutta ja ajantasaisuutta. Kävin läpi useita kirjoja ja verkkolähteitä varmistaakseni, että tieto on yhtenäistä kaikissa lähteissä. Viittasin tekstissä kuitenkin lähteisiin, jotka vaikuttivat luotettavimmilta ja jotka esittivät asian selvimmin. Varmistin myös luotettavimpien lähteiden materiaalin yhtenevyyden muiden vastaavaa materiaalia tarjoavien lähteiden avulla. Esimerkiksi patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilta löytyvää materiaalia en epäillyt virheelliseksi, mutta katsoin mitä muualla, sanotaan aiheesta. Tämä auttoi joskus ymmärtämään tai varmistamaan ymmärrykseni aiheesta ja samalla syventämään luottoa lähteiden paikkansapitävyyteen.

9.2 Tietojen käsittely

Jotta tiedon pohjalta voidaan tehdä päätöksiä, on tiedon oleellisia osia verrattava keskenään. Tästä syystä poimin lähdemateriaalista seikkoja, jotka erottavat suojakeinot toisistaan. Koska ohjeen on valinnan lisäksi kerrottava yleisesti kustakin aiheesta, poimin lähdemateriaalista myös tarpeelliseksi näkemäni kuvauksen kustakin suojakeinosta (kuva 1) ja muista selitettävistä termistä, kuten asiamiestyypeistä. Suojakeinon määrittävä informaatio on mm. tieto siitä, mitä kyseinen suoja suojaa, miten ja miten kauan se suojaa sekä miten suojan saa aikaiseksi.

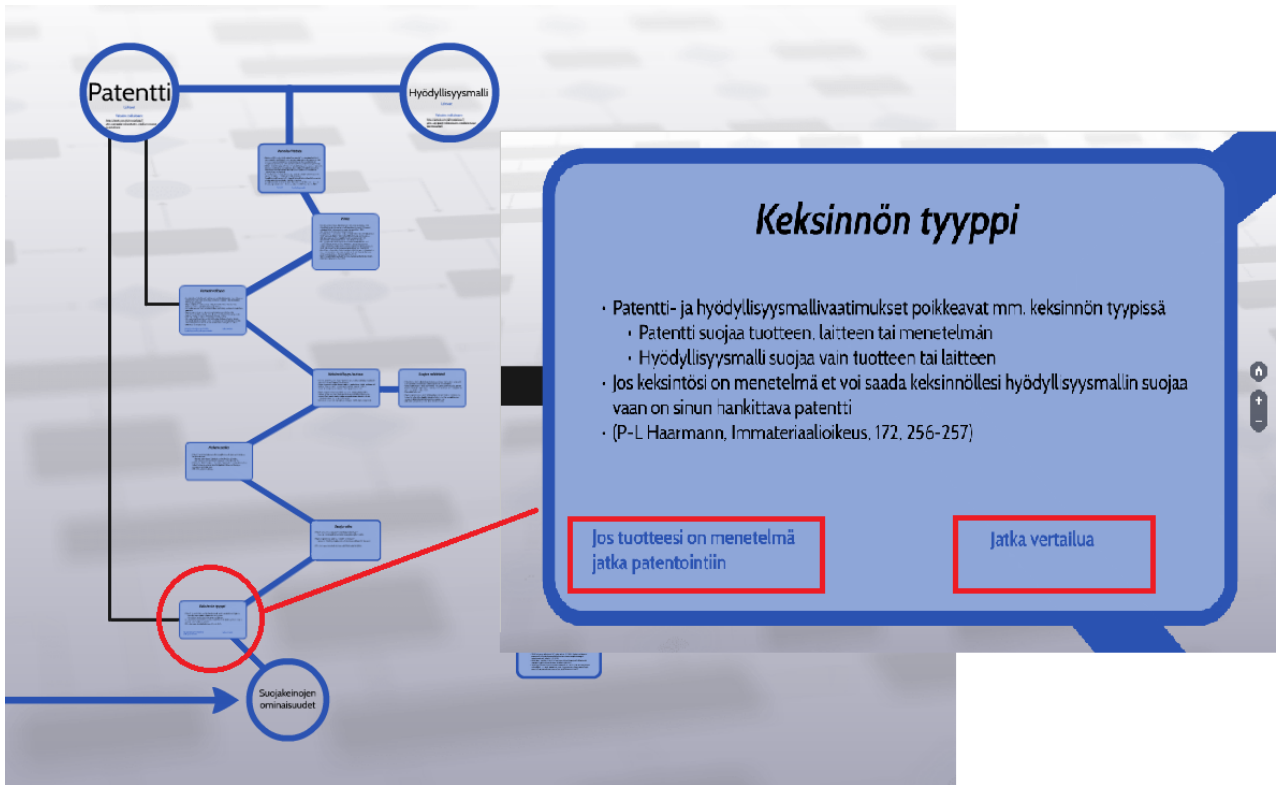
Ohjeen täytyy olla selkeä ja edetä loogisesti. Pyrin selvittämään asiat ymmärrettävästi ja järjestin kuhunkin suojaan liittyvät toimenpiteet

järjestykseen. Looginen järjestys ja menettelyn osien erittely auttaa ymmärtämään prosessin paremmin. Selkeyttä lisää mielestäni myös se, että esitin suojakeinojen samankaltaiset ominaisuudet samalla tavoin kussakin diassa(kuva 1), jotta niitä on helppo vertailla.

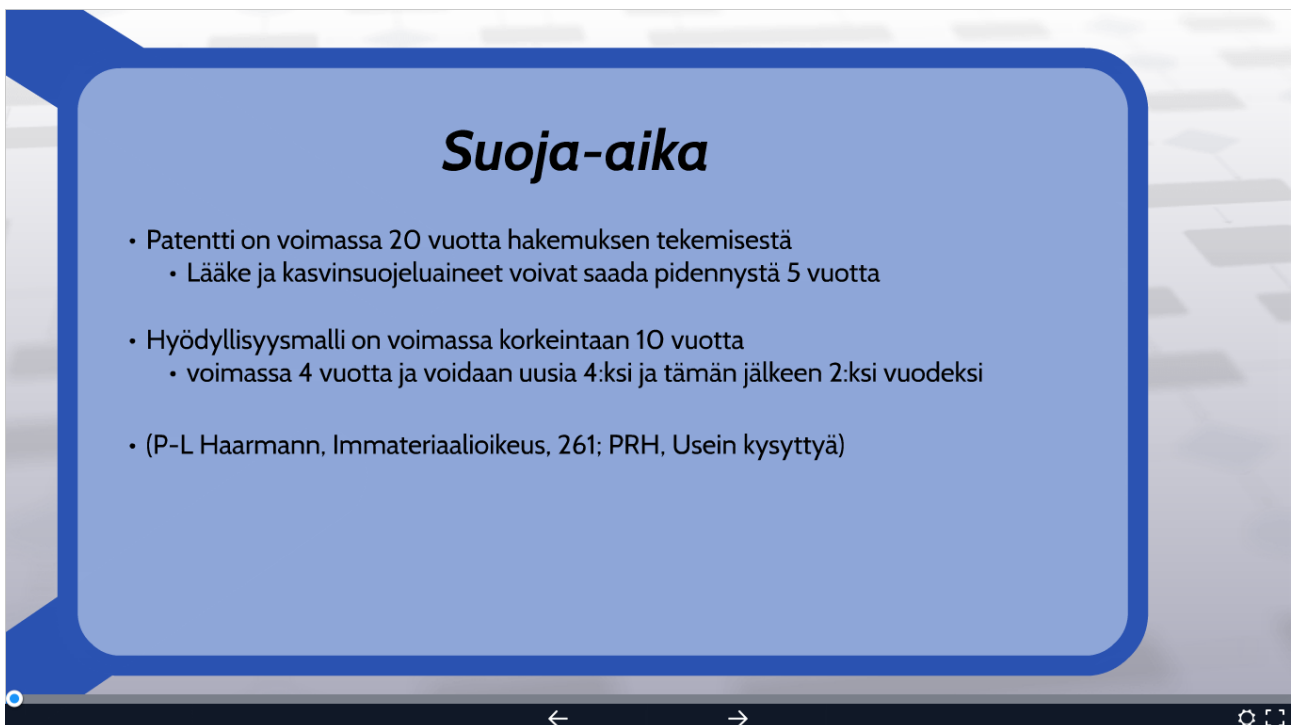

Kuva 1. Suojakeinoinformaatio ja asettelu

Päätös voi syntyä monin tavoin, kuten esimerkiksi tilanteen pakosta tai jos ominaisuudet ovat suotuisimmat jollekin tietyllä vaihtoehdolle. Pyrin poimimaan suojausprosesseista seikat, jotka vaikuttavat selvästi päätökseen ja jotka johdattelevat siihen. Yritin tuoda siis esiin tekijät, jotka poissulkevat jonkin suojakeinon ja seikat, jotka suosivat suojakeinoa toisen sijaan. Poissulkevia seikkoja ovat seikat, joita muissa vaihtoehdoissa ei ole, kun taas johdattelevat seikat ovat samankaltaisia, mutta yleensä sopivat eri tarkoituksiin. Esimerkiksi menetelmäkeksintöä ei voi suojata hyödyllisyysmallilla, joten patentti on se suojakeino, joka valitaan, jos valitaan (kuva 2). Johdattelevista seikoista mainittakoon esimerkkinä vaikka suoja-ajan pituus, sillä se ei vielä pakota hakijaa kääntymään toisen suojakeinon puoleen, mutta esimerkiksi keksinnön lyhytikäisyys voi johdatella hakijaa hyödyllisyysmallin puoleen (kuva 3).

Kuva 2. Patentti ja hyödyllisyysmalli

Kuva 3. Suoja-aika

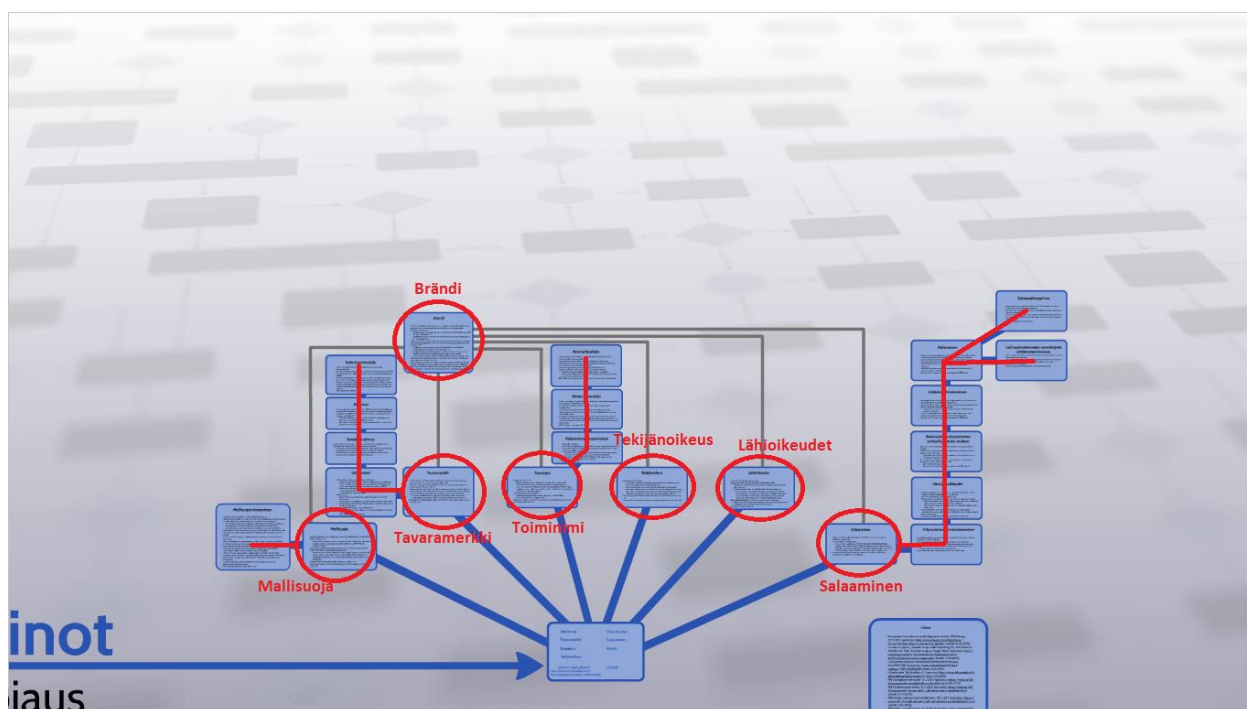
Startup-yritysten näkökulman ylläpitäminen työssä oli haasteellista. Yksilön ja yrityksen suojanhakumenetelmät eivät juuri poikkea toisistaan muuten kuin suunnittelu- ja budjetointiasteella. Pyrin tästä syystä tuomaan yritysmaailman seikkoja esiin, kun se oli mahdollista ja tarpeellista, mutta pidin ohjeen mahdollisimman selkeänä asiaan perehtymättömän hakijan näkökulmasta.

Olettamana oli kuitenkin, ettei yrittäjä ole kokenut immateriaalisen omaisuutensa suojaamisessa.

9.3 Ohjeen muodostaminen

Ohje on usein yksinkertainen, looginen ja informatiivinen samaan aikaan. Jotta asia olisi helposti ymmärrettävää, on usein hyvä säilyttää informaatio kompaktina ja jaksottaa se niin, etteivät esitettävät seikat sekoitu keskenään tai niitä käsitellä limittäin, ellei se ole hyödyllistä. Tätä ideaa käytin lähtökohtana esitysten diojen muodostamisessa.

Jaoin lähdeaineistoa aihealueittain ja seikoittain. Esimerkiksi esityksessä, jossa selitän keksintöä, jaoin keksintötyyppejä erillisiksi dioiksi (kuva 1). Esityksessä, jossa vertasin patenttia ja hyödyllisyysmallia, jaoin suojakeinojen erityisominaisuuksia omiksi dioikseen (kuva 2), jossa vertasin molempien suojakeinojen samankaltaisia ominaisuuksia keskenään (kuva 3). Näin tämän helpompana keinona havainnollistaa suojakeinojen eroavaisuuksia, sen sijaan että olisin tehnyt omat polut molemmille suojakeinoille. Muut suojakeinot-esityksessä puolestaan otin toisen lähestymistavan, sillä näistä suojakeinoista haluttiin oma yhtenäinen esitys ja kaikkien suojakeinojen ominaisuuksien mahdolluttaminen samaan diaan olisi lähes mahdotonta tehdä niin, että dia pysyisi selkeänä ja näissä suojakeinoissa on enemmän eroja kuin patentin ja hyödyllisyysmallin välillä. Tästä syystä asetin jokaisen suojakeinon erillisiksi poluikseen säilyttäen kuitenkin saman asetelman jokaisessa polussa.

Kuva 4. Muut suojakeinot, asetelma

Sen lisäksi, että informaatio esitetään mahdollisimman lyhyesti ja selkeästi liikaa sitä leikkaamatta, täytyy ohjeen edetä loogisesti, jos tämä on hyödyllistä tai tarpeen. Tätä hyödynsin erityisesti Muut suojakeinot-esityksessä kuvatessani toiminimen, mallisuojan ja tavaramerkin hakemisprosessia sekä salaamisenmenettelyyn liittyvää ajatusprosessia. Esimerkiksi lyhyen tavaramerkin kuvauksen jälkeen käsittelen hakuprosessin vaatimuksista esitutkimukseen ja siitä hakemukseen ja hakemusmenettelyn kulkuun. Loogisuus näkyy tässä tapauksessa aikajärjestyksenä, joka alkaa hakuprosessin alusta ja päättyy sen loppuun. Myös työsuhde- ja korkeakoulukeksintöihin keskittyvä esitys hyödyntää loogista etenemistä toimenpiteiden osalta. Yleisen käsityksen mukaan on loogista aloittaa selvittämällä aluksi lyhyesti, mistä on kyse ja jatkaa tämän jälkeen aiheeseen sopivalla tavalla, kunnes päästään lopputulokseen.

Mielestäni oli myös hyvä mahdollistaa lukijalle yksilöllinen käyttökokemus vähentämällä lukijan taakkaa tilanteissa, joissa lukijalle ei selvästi käy kuin yksi vaihtoehto tai kun tämä tietää mitä haluaa, mutta ei miten tavoite saavutetaan. Tämän loin tekemällä polkujärjestelmän, jolla lukija voi valita, mitä hän lukee esityksistä (kuva 5). Polku haarautuu paikoitellen, kun eteen tulee seikka, joka suosii tai pakottaa lukijaa tiettyyn suuntaan. Haarautumakohdissa on olemassa painikkeet, jota painamalla ja jatkamalla

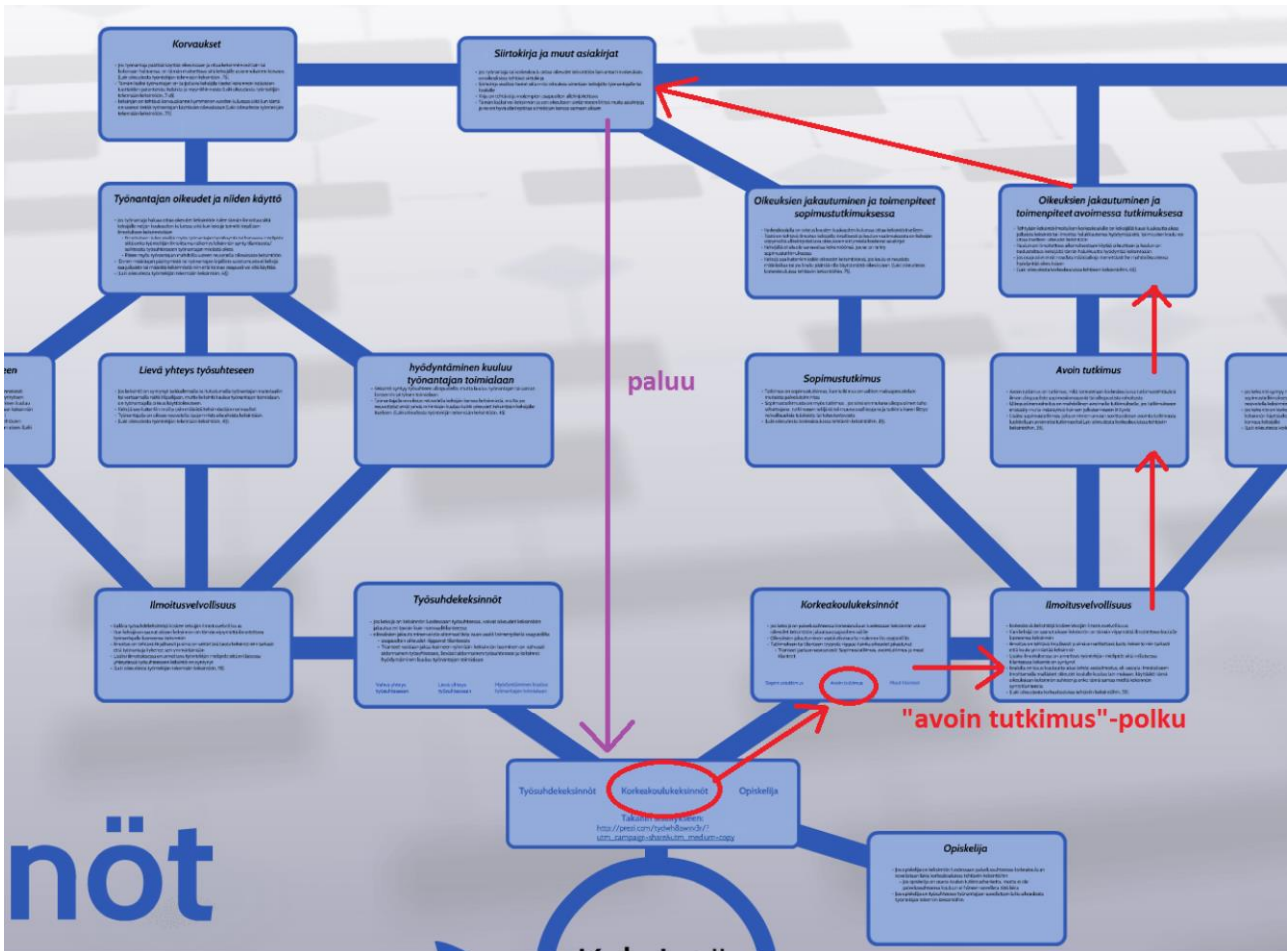
esitystä lukija etenee tälle sopivalla polulla ja karttaa diat, joissa on informaatiota, jota hän ei tarvitse. Lukijan halutessa tietää enemmän tai kun siihen on tarve, voi lukija myös käydä kaikki diat läpi ilman vaikeuksia. Tätä ominaisuutta käytin lähes kaikissa esityksissä, mutta selvimmin se näkyy Työsuhde- ja korkeakoulu -esityksessä ja Muut suojakeinot -esityksessä.

Näillä mainituilla keinoilla muodostin esitykset, ja mielestäni ne toimivat hyvin. Esitykset ovat informatiivisia ja selkeitä, ja niitä on helppo lukea.

Muodostamieni polkujen ja etenemisjärjestyksen sijaan on myös mahdollista käyttää Prezin perusominaisuuksia ja täten liikkua vapaasti esityksissä hiirellä zoomaillen ja klikkailemalla. Jos klikkaa tyhjää kohtaa esityksessä, esitys palaa isoon kokonaisnäkyseen ja jos klikkaa diaa, esitys vie valittuun diaan ja looginen eteneminen valitusta diasta jatkuu normaalisti.

9.4 Prezi

Prezi toimii mielestäni hyvin tämän kaltaisen ohjeen hahmottamiseen. Ohjelmalla voidaan eritellä tehdyt valinnat itsenäisiksi poluiksi. Näin voidaan edetä johdonmukaisesti omaan keksintöön liittyvien kysymysten parissa. Esimerkiksi kuvassa 5 lähdemme tutkimaan korkeakoulukeksintöä ja sen ominaisuuksia. Valitsemme vaihtoehdoista korkeakoulukeksinnön, mikä johtaa diaan, joka kertoo aiheesta yleisesti ja mainitsee kolme tilannetta, joissa korkeakoulukeksintö voi syntyä. Oletamme, että keksintömme on syntynyt avoimessa tutkimuksessa, joten lähdemme selvittämään tähän liittyviä ominaisuuksia ja toimenpiteitä. Teemme näin painamalla "avoin tutkimus"-painiketta ja jatkamalla diaesitystä. Käytyämme läpi kaikki avoimeen tutkimukseen liittyvät diat esitys palaa automaattisesti diaan, jossa teimme ensimmäisen valintamme.

Kuva 5. Esimerkki polusta

Jokaisen prezi-esityksen viimeisessä diassa tai diassa, johon polut palaavat, on myös linkki sisällysluetteloon. Sisällysluettelo on itsenäinen prezi (katso kuva 6), jossa on linkit asiasisältöisiin prezeihin. Tämä helpottaa tietojen käsittelyä ja myöhempää muokkausta ja materiaalin lisäämistä, sillä kaikkien esitysten ei tarvitse olla samassa prezissä.

Kuva 6. Esimerkki asiaprezistä sisällykseen

Kokonaisuudessaan prezejä muodostui viisi kappaletta ja sisällys prezi. Päätöksen tekoon liittyvää ajattelua esiintyy patenttia ja hyödyllisyysmallia vertailevassa prezissä, ja muut prezit kuvaavat keksintöön ja suojakeinoihin liittyviä ominaisuuksia, sekä toimenpiteitä.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Mielestäni onnistuin melko hyvin kokoamaan tiedon ja tekemään johdon mukaiset prezi-esitykset. Prezi loi omat ongelmansa rajatuilla mahdollisuuksillaan, mutta soveltaminen sujui hyvin ja lopputuloksista tuli helppokäyttöiset ja helposti muokattavat. Lopputulos on mielestäni toimiva pohja suuremmalle ohjeelle, joka tästä on tarkoitus muodostaa.

Sisällön pitäisi olla riittävän laaja ja luotettava. Usein vastaukset kysymyksiin löytyivät jo ensimmäisestä lähteestä, mutta pidin kiinni kriittisyydestä ja tarkistin useita lähteitä saadakseni hyvän kuvan siitä, pitääkö tieto paikkansa ja olisiko siihen jotain lisättävää, sekä ymmärsinkö asian oikein. Tärkeiden seikkojen poimiminen materiaalin paljoudesta ja näiden avulla esitysten johdonmukaistaminen onnistui mielestäni myös hyvin.

Prezi-esityksissä oli todella helppo osoittaa tarkkaan, mitkä tekijät vaikuttavat päätöksiin varmasti ja milloin se on suuntaa antavaa. Varmoissa tapauksissa pystyin laittamaan polun suoraan päätökseen ja suuntaa antavissa tilanteissa jatketaan esityksen seuraamista ja seikkojen vertailua. Ytimekkäitä dioja on helppo seurata, ja suojakeinojen toisiaan vastaavia ominaisuuksia on mielestäni kätevä verrata.

11 LÄHTEET

Carr & Ferrell, Trademark FAQs. Saatavissa:

<http://www.carrferrell.com/trademark-faqs> [viitattu 5.3.2016].

Cost of a European patent (Euro-direct) – model calculation. Patent firm of Louis Ventre Jr. Saatavissa: <http://www.lventre.com/pctcostepo.pdf> [viitattu 12.12.2015].

CREATe.org. 39.9.2015. Companies: Five steps to protecting trade secrets. Saatavissa: <http://www.idsupra.com/legalnews/companies-five-steps-to-protecting-36205/> [viitattu 15.10.2015]

EPO, Find a professional representative. Saatavissa:

<http://www.epo.org/applying/online-services/representatives.html> [viitattu 10.12.2015].

Eskola J. & Suoranta J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos. Jyväskylä.

European Patent Office (EPO). 31.3.2014. Schedule of fees and expenses applicable as from 1 April 2014. Saatavissa: <https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/official-journal/2014/etc/se3/p1.html> [viitattu 9.9.2015].

Haarmann P-L. 2014. Immateriaalioikeus. 5. painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Haarmann P-L & Mansala M-L. 2012 Immateriaalioikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Haavisto S. 1990. Keksintöopas. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Innanen A. & Jäske J. 2014 Brändin suoja. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Kananen J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen J. netnografia. 2014. Verkkoyhteisöjen tutkiminen opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keksintösäätiö. Salassapitosopimus. Saatavissa: <http://www.xn--keksintsti-x5aa5uf.fi/salassapitosopimus> [viitattu 4.10.2015].

KYAMK. 2.3.2015. International Business in Kymenlaakso. Saatavissa: <http://www.kyamk.fi/Ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4lle/Projektit/IBIK/> [viitattu 24.9.2015]

Laki auktorisouduista teollisoikeusasaimiehistä 22/2014. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140022> [viitattu 10.12.2015].

Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin 19.5.2006/369. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060369> [viitattu 11.10.2015].

Laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 29.12.1967/656. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670656> [viitattu 11.10.2015].

Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 13.6.1929/228. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290228> [viitattu 4.10.2015].

Mindtools. Decision trees. Saatavissa: <https://www.mindtools.com/dectree.html>? [viitattu 8.10.2015].

Minilex. Patenttiasiamies auttaa patenttihakemuksen teossa. Saatavissa: <http://www.minilex.fi/a/patenttiasiamies-auttaa-patenttihakemuksen-teossa> [viitattu 10.12.2015].

Minilex. Patenttihakemuksen muutoskielto. Saatavissa: <http://www.minilex.fi/a/patenttihakemuksen-muutoskielto> [viitattu 10.12.2015].

Minilex. Teoskynnyksen ylittyminen on suojan edellytys. Saatavissa: <http://www.minilex.fi/a/teoskynnyksen-ylittyminen-on-suojan-edellytys> [viitattu 2.10.2015].

Patenttilaki 15.12.1967/550. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670550> [viitattu 12.8.2015].

PRH. Asiamiesrekisteri. 11.3.2016. Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/tietoa_prhsta/teollisoikeusasiamieslautakunta/asiamiesrekisteri.html [viitattu 27.3.2016].

PRH. 8.6.2010. Mikä on mallioikeus? Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/mallioikeudet/mikamallisuojaon.html> [viitattu 3.10.2015].

PRH. 18.2.2011. Mallin rekisteröinnin edellytykset. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/mallioikeudet/mallinrekisteroiminen/edellytykset.html> [viitattu 3.10.2015].

PRH. Mallioikeus pähkinän kuoressa. 25.6.2015. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/mallioikeudet/mallioikeuspahkinankuoressa.html> [viitattu 29.2.2016].

PRH. 29.11.2013. Hyödyllisyysmallihakemuksiin liittyvät maksut. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/hyodyllisyysmallit/maksut/hyodmaksut.html> [viitattu 9.9.2015].

PRH. 3.11.2014. Hakeminen ulkomailla. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/hyodyllisyysmallit/hakeminen/hakeminenulkomailla.html> [viitattu 13.10.2015].

PRH. 4.2.2015. Patenttiasiamiehet. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/patentit/patentoinninabc/patenttiasiamiehet.html> [viitattu 8.12.2015].

PRH. 5.12.2014. Patenttihakemuksista maksettavat maksut. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/patentit/hinnastot/pathakmaks.html> [viitattu 9.9.2015].

PRH. 9.5.2015. Eurooppapatentti ja Euroopan patenttisopimus. Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/patentit/patentointi_ulkomailla/eurooppapatentti.html [viitattu 12.10.2015].

PRH. 10.6.2015. Hyödyllisyysmalli. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/hyodyllisyysmallit.html> [13.10.2015]

PRH. Tavaramerkin suojaaminen ulkomailla. Saatavissa:

https://www.prh.fi/material/attachments/tavaramerkki/5uPVflxzY/Files/CurrentFile/prh_tav_esite_191207_c.pdf [viitattu 29.2.2016].

PRH. Usein kysyttyä, Mallioikeudet. 22.9.2015. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/mallioikeudet/useinkysyttya.html#mallinmuuttaminen> [viitattu 1.3.2016].

PRH. 12.6.2015. Usein kysyttyä, Patentit. Saatavissa:

<https://www.prh.fi/fi/patentit/useinkysyttya.html> [viitattu 12.10.2015].

PRH.17.6.2015. Millaiseen keksintöön voit saada hyödyllisyysmallin?

Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/hyodyllisyysmallit/hyodyllisyysmallinabc/millaiseenkeksintoon_0.html [viitattu 13.10.2015].

PRH. 7.7.2015. Patentointi ulkomailla. Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/patentit/patentointi_ulkomailla.html [viitattu 12.10.2015].

Quinn G. 4.4.2015. Cost of Obtaining a Patent in US. IPWatchdog.

Saatavissa: <http://www.ipwatchdog.com/2015/04/04/the-cost-of-obtaining-a-patent-in-the-us/id=56485/> [viitattu 12.12.2015].

Scott B. 2015. It's time to stand up to patent trolls. WIP magazine. 2/2015.

Saatavissa: http://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2015/01/article_0002.html [viitattu 12.12.2015].

suomisanakirja.fi. Keksintö. Saatavissa:

<http://www.suomisanakirja.fi/keksint%c3%b6> [viitattu 29.11.2015].

suomisanakirja.fi. komponentti. Saatavissa:

<http://www.suomisanakirja.fi/komponentti> [viitattu 11.11.2015].

suomisanakirja.fi. laite. Saatavissa: <http://www.suomisanakirja.fi/laite> [viitattu 11.11.2015].

suomisanakirja.fi. palvelu. Saatavissa: <http://www.suomisanakirja.fi/palvelu> [viitattu 11.11.2015].

suomisanakirja.fi. prosessi. Saatavissa: <http://www.suomisanakirja.fi/prosessi>
[viitattu 11.11.2015].

suomisanakirja.fi. tekniikka. Saatavissa: <http://www.suomisanakirja.fi/tekniikka>
[viitattu 11.11.2015].

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404#L4> [viitattu 2.10.2015].

Tekijänoikeus.fi. Lähioikeudet. Saatavissa:
<http://www.tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/lahioikeudet/> [viitattu 3.10.2015].

Ventre L, 23.10.2015. Design patent details. Saatavissa:
<http://www.lventre.com/detailsdesign.html> [viitattu 5.3.2016].

Villka H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä:
Kustannusosakeyhtiö Tammi.

12 LIITTEET

Sisälllys-prezi. Saatavissa:

http://prezi.com/zjfmcojeilpp/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Patentti vai hyödyllisyysmalli-prezi. Saatavissa:

http://prezi.com/50b2bpklcpnj/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Keksintö-prezi. Saatavissa:

http://prezi.com/w3hnmo5tlptk/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Muut suojakeinot-prezi. Saatavissa:

http://prezi.com/cd7qeq0zdmxr/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Työsuhdekeksinnöt-prezi. Saatavissa:

http://prezi.com/gcneiq2fseg1/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Asiamies-prezi: Saatavissa:

http://prezi.com/ntfyvbvk0kdk/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share